

Aanleiding

In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) is vastgelegd dat gemeenten moeten samenwerken op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In de regio werken we op deze dossiers met zes gemeenten samen: Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht (hierna te noemen regio West-Brabant West).

Binnen onze regio hebben we in 2020 het regionaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang opgesteld. In dit uitvoeringsplan is een start gemaakt met de transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Deze transformatie is gebaseerd op de uitgangspunten in de rapportage van de commissie Dannenberg "Van beschermd wonen naar een beschermd thuis". Het uitvoeringsplan sorteerde voor op de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Het doel van de 'doordecentralisatie' is dat gemeenten nog meer ruimte krijgen om, op basis van hun lokale situatie, zorg en ondersteuning op maat en dichtbij voor hun meest kwetsbare inwoners te organiseren. Zodat inwoner met een psychische kwetsbaarheid, met passende ondersteuning, 'zo gewoon mogelijk' kunnen wonen in hun eigen omgeving en in de buurt van hun sociale netwerk. De financiering loopt op dit moment nog via de centrumgemeente Bergen op Zoom, maar het Rijk heeft de intentie deze middelen uit te keren aan alle gemeenten, door middel van de Wet Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen¹. Deze Wet maakt gemeenten verantwoordelijk voor het Beschermd Wonen van hun eigen ingezetenen. Het daarmee samenhangende verdeelmodel zorgt ervoor dat de financiële middelen voor (de nieuwe instroom) Beschermd Wonen aan individuele gemeenten worden uitgekeerd. Dit nieuwe verdeelmodel heeft een ingroeipad van 10 jaar, zodat de noodzakelijke veranderingen geleidelijk en zorgvuldig doorgevoerd kunnen worden. Gedurende deze transitieperiode, maar ook daarna, is regionale samenwerking essentieel en op een aantal punten ook verplicht gesteld door het Rijk. Gemeenten in een regio zijn al vanaf 2022 verplicht samen de beslissingen te nemen over Beschermd Wonen.

Binnen onze regio hebben we nieuwe (financiële) samenwerkingsafspraken² gemaakt rondom de regionale taken van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg en preventie. We hebben in deze nieuwe afspraken onder andere afgesproken dat gemeenten zelf de lokale toegang organiseren voor beschermd wonen en dat we handelen op basis van financiële solidariteit. Met de regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2023-2028, die onderdeel uitmaakt van deze regionale samenwerking, geven we verder invulling aan onze regionale doelen en ambities voor de komende jaren in het ondersteunen van kwetsbare inwoners.

Vanaf 2022 wordt er regionaal samengewerkt op basis van een convenant waarbij een aantal taken zijn gemandateerd aan Bergen op Zoom. Inmiddels hebben zich echter zowel landelijk als in de regio ontwikkelingen voorgedaan waardoor de huidige samenwerkingsvorm (en de daarbij behorende samenwerkingsafspraken) niet voldoen aan de verplichtingen die vanuit het Rijk worden gesteld. Zo moeten in het kader van de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regeling afspraken worden gemaakt over een aantal onderwerpen die in de huidige samenwerkingsafspraken nog niet zijn opgenomen en wordt vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap een aantal (afpraak)voorwaarden gesteld die vragen om aanscherping van de huidige regionale samenwerking(safspraken).

De concept Centrumregeling is voor een zienswijze aan uw raad voorgelegd. Op 12 september 2024 heeft U besloten geen zienswijze in te dienen over de ontwerp Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken. Aangezien in de regio alle gemeenteraden hebben besloten geen zienswijze in te dienen, wordt voorgesteld om de Centrumregeling vast te stellen en U te vragen toestemming te verlenen voor het treffen van de Centrumregeling.

¹ Het ministerie van VWS heeft eind maart 2024 gecommuniceerd dat de invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel beschermd wonen per 1 januari 2025 niet haalbaar is. De nieuwe streefdatum voor invoering is 1 januari 2026. [Invoering woonplaatsbeginsel BW in 2025 niet meer mogelijk | VNG](#)

² De samenwerkingsafspraken zijn opgenomen in het convenant Beschermd Wonen en Opvang

Beoogd effect

De doordecentralisatie heeft als doel alle gemeenten verantwoordelijk te maken voor beschermd wonen maar tegelijkertijd de voordelen van de samenwerking in de regio's niet te verliezen. Door middel van het treffen van de centrumregeling 'beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken' worden de gemaakte samenwerkingsafspraken in de regio geformaliseerd en wordt de continuïteit van beschermd wonen voor onze inwoners geborgd.

Argumenten

1.1. Het college heeft formeel toestemming nodig van uw raad voor het mogen treffen van een gemeenschappelijke regeling.

Uit artikel 1, vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) volgt de colleges van burgemeester en wethouders pas over mogen gaan tot het treffen van een gemeenschappelijk regeling na verkregen toestemming vanuit de gemeenteraden.

1.2. Met deze samenwerkingsvorm (en de daarbij behorende samenwerkingsafspraken) wordt voldaan aan de verplichtingen die vanuit het Rijk worden gesteld.

Op dit moment wordt er samengewerkt op basis van een convenant waarbij een aantal taken zijn gemandateerd aan Bergen op Zoom. De wet Woonplaatsbeginsel en Norm van Opdrachtgeverschap vragen om een goede juridische verankering de samenwerking. Dit maakte het noodzakelijk om de bestaande bestuurlijke samenwerking, zoals deze er is, steviger te regelen conform de Wet gemeenschappelijke regelingen. Met deze centrumregeling wordt voldaan aan de regels die vanuit deze wet worden gesteld.

1.3. Het vastleggen van afspraken is het sluitstuk op de voorbereiding van de door decentralisatie van de maatschappelijke zorg

Vele jaren aan voorbereiding zijn voorafgegaan aan de totstandkoming van deze samenwerkingsovereenkomst. In de onderhavige samenwerkingsovereenkomst komen alle gemaakte afspraken samen.

1.4. De samenwerkingsafspraken geven een uitwerking van de afspraken die tussen de gemeenten West-Brabant West gemaakt moesten worden in het kader van de doordecentralisatie

De samenwerkingsafspraken geven een uitwerking van de afspraken die tussen de Gemeenten gemaakt moesten worden in het kader van de doordecentralisatie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis.

Kanttekeningen

1.1 De invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangende nieuwe financieel verdeelmodel is al meerdere keren uitgesteld.

De beoogde invoeringsdatum staat momenteel op 1 januari 2026. Op dit moment is er sprake van een historische 'scheefgegroeide' verdeling van het budget beschermd wonen over de regio's. Onze regio valt onder de zogeheten nadeelregio's. Op dit moment zijn we als regio afhankelijk van compensatie vanuit het Rijk voor het in stand kunnen houden van ons huidige aanbod. Met de herverdeling van middelen op basis van het objectief verdeelmodel, gaan we er als regio West-Brabant West financieel flink op voorruit en ontstaat er, op termijn, financiële ruimte om het voorzieningenniveau binnen de regio verder op te kunnen bouwen en uit te breiden.

Financiën

Aan het treffen van een Centrumregeling zitten op zich zelf geen kosten verbonden. Binnen de Centrumregeling worden wel (samenwerkings)afspraken gemaakt met betrekking tot de financiering van Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang, Oggz en aanverwante zaken en hoe om te gaan met eventuele tekorten en overschotten.

Communicatie

De Centrumregeling wordt na vaststelling door de colleges en toestemming van de gemeenteraden gepubliceerd.

Vervolg

Publicatie van de centrumregeling en opname in het GR-register na toestemming van de gemeenteraden in de regio.

Bijlagen

1. Ontwerp Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht'.